

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din, za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din; za inozemstvo: 210 din. — Plačila in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici 23. — Rokopisov ne vračamo. — Račun pri pošti hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 22. novembra 1937

Cena posamezni številki din 150

Ali bo Slovenija to zapostavljenje trpela?

V zadnji številki smo objavili silno poučni članek dr. Janka Kōstla o investicijski politiki SUZORja in interesih Slovenije. Na podlagi objektivnih števil je dr. Kōstl ugotovil, da je pomenila ta investicijska politika SUZORja velikansko zapostavljanje Slovenije, saj je bila Slovenija z dosedaj njo investicijsko politiko SUZORja že prikrajšana za več ko 10 milijonov din. Če pa se upoštevajo še vsi zaostanki na prispevkih ter ves skupni dolg raznih pokrajin v socialnem zavarovanju, pa ta izguba naraste na 26 milijonov din. Kakšne velike stvari bi se mogle ustvariti s tem denarjem v Sloveniji!

A tudi nova investicijska politika SUZORja je za Slovenijo prav tako krivična. Od skupne vsote 57.750.000 din, ki jih namerava SUZOR investirati v dobi 1938 do 1943, je določenih za Slovenijo le poldrug milijon din ali samo 2,6%. To se pravi, da bo Slovenija zopet prikrajšana za 8 do 12 milijonov dinarjev.

Te ugotovitve dr. Kōstla absolutno drže in zato smo pričakovali, da bo vsa slovenska javnost takoj in energično nastopila proti temu zapostavljanju Slovenije v novem investicijskem programu SUZORA. Pričakovali smo, da bodo takoj vsi slovenski listi glasno nastopili proti takšni investicijski politiki ter začeli ostro kampanjo za decentralizacijo socialnega zavarovanja.

Pričakovali smo nadalje, da bodo tudi slovenski člani ravnateljstva SUZORA javno povedali, kako se nameravajo boriti proti takšnemu investicijskemu programu. Toda vsa naša pričakovanja so se izjalovila in tudi to veliko zapostavljanje Slovenije ni rodilo v naši javnosti nobenega odpora. Naša javnost ima čisto druge in dosti manjše skrbi.

Ne more pa se sprijazniti s tem skrajno krivičnim zapostavljanjem Slovenije slovenska gospodarska javnost, ki daje prispevke za socialno zavarovanje in ki ve, kako težko se zberejo ti prispevki. In prav tako smo prepričani, da tudi naši nameščenci in delavci, ki plačujejo prispevke v socialno zavarovanje, ne bodo hoteli prenašati še nadalje tega zapostavljanja Slovenije. Oni, ki vzdržujejo socialno zavarovanje, zahtevajo, da se od njih zbrani denar tudi zanje uporabi!

Saj ne bi nič rekli, če bi imela Slovenija vsega v izobilju. Toda kmalu bo Slovenija tudi glede socialnih in zdravstvenih institucij daleč za drugimi pokrajinami. In drugače tudi biti ne more, če se v druge pokrajine investirajo vedno novi zneski, za Slovenijo pa se ne stori nič. Zadosti je bilo zapostavljanje Slovenije in če smo že dosedaj izgubili 26 milijonov din samo v socialnem zavarovanju, nočemo, da bi se ta izguba v prihodnjih petih letih povečala za novih 8 do 12 milijonov din. Slovenija nima tega denarja, da bi še nadalje mogla trpeti takšno zapostavljanje.

Proti temu zapostavljanju je samo eno uspešno zdravilo: da se vse socialno zavarovanje popolnoma decentralizira in da postane Slovenija od SUZORA čisto neod-

visna. Če SUZOR nima smisla za potrebe Slovenije, če SUZOR ne zna pravično razdeljevati nabranega denarja, potem tudi Slovenija noče za SUZOR nič vedeti.

Decentralizacija socialnega zava-

rovanja je zato ena prvih zahtev Slovenije in s to zahtevo se mora začeti uresničevati samouprava ljudstva. To mora biti prva in glavna programna točka vseh slovenskih javnih delavcev in vseh

slovenskih političnih skupin in brez te točke se ne sme nobena skupina več pokazati v slovenski javnosti.

Zapostavljanje Slovenije je že bilo dovolj in zato se mora nehati!

dovolji tudi vsem drugim potrebam modernega državnega gospodarstva.

Glede končne odobritve državnih zaključnih računov po glavni kontroli in narodni skupščini je stanje naslednje. Glavna kontrola je odobrila vse državne proračune do vključno 1936/37. Ni pa še razrešena doba od 1916. do 1924/25.

Rezultati zadnjega proračunskega leta 1936/37. se morejo smatrati kot zelo ugodni, in sicer tako glede proračunskega gospodarstva kot glede celotnega finansiranja. V proračunskem pogledu se kaže suficit doseženih dohodkov nad storjenimi izdatki v višini 512,8 milijona din.

Tudi v izvenproračunskem poslovanju države po računu obratnega kapitala državne blagajne je dosežen suficit v višini 46,1 milijona din. Ta aktivni saldo obratnega kapitala, ki se kot takšen prvič pojavlja od leta 1931/32. dalje, ko tudi suficit proračunskega gospodarstva so izpremenili saldo končnega finansiranja države od leta 1924/25. dalje. Ta aktivni saldo se v smislu zakonskih predpisov prenese v leto 1937/38.

Vse to dokazuje nedvomni napredek državnih financ in narodnega gospodarstva, ki se pojavlja kot posledica konstruktivne državne gospodarsko-finančne politike. Ta politika izvira iz prepričanja, da je zdravo in močno narodno gospodarstvo najboljši jamstvo dobrih državnih financ ter je prežeta z idejo socialne harmonije ter je presojala državno in narodno življenje ne enostransko in ozko, temveč v njegovi organično nedeljivi celoti. Plodovi te politike najdejo svoj končni izraz v stalnem dvigu našega narodnega dohodka ter v gospodarski obnovi, ki se vidi na vseh poljih. Brez vsakega neumestnega optimizma moremo vendar konstatirati, da je nastal novi proračun pod ugodnimi pogoji ter moremo upati, da se bodo tudi razmere, od katerih zavisi njegova pravilna izvedba, ugodno razvijale, in sicer tako v gospodarskem, ko tudi v valutnih in finančno-kreditnih ozirih.

Finančni minister je nato v razgovoru z novinarji izjavil, da bo začel finančni odbor narodne skupščine verjetno s proračunsko razpravo dne 2. decembra, da bi se s tem dobila možnost, da se bo mogel proračun v plenumu skupščine čimbolj vsestransko proučiti.

Novi državni proračun izkazuje 12,180 milijonov din izdatkov, za 1,270 milijonov več ko lanski

Narodni skupščini je bil predložen novi predlog državnega proračuna za leto 1938/39., ki je sestavljen tako-le:

	Izdatki:	
	novi proračun	stari proračun
	v milijonih din	
Vrh. drž. uprava:		
krona	24,18	24,18
kr. namestništvo	4,20	4,20
senat	15,19	15,19
nar. skupščina	49,12	49,07
preds. min. sveta	35,42	34,75
drž. svet	4,01	3,82
glav. kontrola	11,42	10,86
civ. hiša Nj. Vel. kralja	3,09	2,77
pisarna kr. redov	0,52	0,51
občni izdatki	175,10	171,50
Pokojnine	1.018,71	1.016,00
invalidnine	103,49	103,49
Drž. dolgovi	1.015,07	1.019,89
Ministrstva:		
pravosodno	394,88	359,45
prosvetno	939,13	870,74
zunanj	153,91	146,67
notranje:		
ministrstvo in uradi	242,63	222,03
žandarmerija	358,52	316,24
finančno:		
ministrstvo in uradi	329,36	303,63
monopoli	328,62	308,68
Drž. hip. banka	29,14	24,88
Poštna hranilnica	21,70	18,97
Belje	84,49	62,03
sladk. tovarna		
čukarica	43,80	28,55
skupno	837,13	746,76
vojno in mornar.	2.772,16	2.459,16
poštno	418,10	379,37
prometno:		
ministrstvo in uradi	42,33	30,03
odd. za gradnjo železnice	252,17	183,86
uprava drž. žel.	2.206,84	1.898,90
rečna plovba	94,74	92,41
skupno	2.596,94	2.205,21
kmetijsko:		
ministrstvo in uradi	69,20	59,84
razredna loterija	17,96	11,66
drž. žrebčarne	8,01	7,91
sred. kmet. šole	2,83	2,75
drž. kmet. skladi	28,46	27,76
skupno	126,48	109,94
trg. in industrijsko	51,85	45,35
gozdno in rudarsko:		
gozdovi	116,47	92,28
rudniki	341,10	199,26
skupno	457,58	291,54
socialna politika in narodno zdravje	244,99	219,99
telesna vzgoja	18,86	12,76
proračunski rezerv. krediti	40,00	40,00

Izjava fin. ministra Letice

Finančni minister Dušan Letica je predložil skupščini proračunski predlog ter je nato sprejel novinarje, katerim je izjavil:

»Predlog novega proračuna državnih izdatkov in dohodkov ter predlog finančnega zakona za leto

1938/39. sta izdelana pravočasno in sta bila danes predložena narodni skupščini v skladu s predpisi čl. 102. ustave. Predlog proračuna državnih dohodkov in izdatkov je uravnotežen v skupni vsoti 12.180.000.000 din, za 1 milijardo 270.000.000 več od sedanjega proračuna.

Proračunsko ravnovesje v te mpredlogu

je bilo doseženo brez nalaganja novih davkov. Prav tako ni predvideno nobeno posebno povišanje sedanjih davkov. Kritje proračunskih potreb države se je našlo v dejstvu povečanja današnjih proračunskih dohodkov, in sicer kot posledica krepkejšega gospodarskega življenja in večje kupne moči prebivalstva. V novem proračunskem predlogu so naravno morali priti do izraza že izvedeni ukrepi za povečanje uradniških plač in s tem osebnih izdatkov ko tudi cela vrsta onih gospodarsko-finančnih ukrepov, ki jih je podzvela kr. vlada od svojega prihoda na upravo države v svrhu gospodarske osamosvojitve naše države, ustvarjanja novih sredstev proizvodnje ter dopolnjevanja našega gospodarskega inventarja, kakor tudi za zadovoljitev potreb naše narodne obrambe.

Sedanji proračunski predlog se more označiti z vso pravico kot državno-gospodarski in državno-obrambni proračun.

Kajti od skupnega poviška 1.270 milijonov, za kolikor je novi proračun večji od sedanjega, odpada ena milijarda na gospodarstvo in narodno obrambo. Najbolj markantni poviški proračuna so torej ali neposredno produktivni, ker najdejo svoje kritje v povečani rentabilnosti in produktivnosti državnih gospodarskih podjetij, ali pa so narekovani od življenjskih in neodložljivih interesov varnosti naše države in njene politične neodvisnosti. Ostanek povišane proračunske vsote gre za: povečanje uradniških prejemkov približno 140 milijonov din (poleg vsote 100 milijonov din, ki je za te potrebe obsežena že s povečanjem proračuna gospodarstva in vojske), 30 milijonov din za popravilo cest, okoli 12 milijonov za imenovanje 500 novih učiteljev in 150 profesorjev, okoli 15 milijonov din za razne potrebe bolnišnic in za higienske potrebe, ko tudi za imenovanje 400 novih zdravnikov in bolniškega osebja, okoli 12 milijonov din za pospeševanje gospodarstva in živinoreje ter za vse druge panoge državne uprave okoli 85 milijonov din.

Na podlagi teh podatkov se vsiljuje sklep, da je v novem proračunu v polni meri manifestirano prizadevanje kr. vlade, da se ohrani nujna harmonija med socialnimi interesi in potrebami državne uprave. Vsi ti ukrepi imajo samo ta cilj, da se dvigne splošni življenjski standard ljudstva.

V proračunskem predlogu je

prišla do izraza popolna zadovoljitev državnih potreb, dočim so na drugi strani vsi dohodki precejšnji z vso strogostjo in previdnostjo ter z ozirom na najnovejša vplačila davkov ter bodoči verjetni razvoj našega gospodarstva. Izkazano proračunsko ravnovesje ustreza na podlagi objektivne presoje načelu realnosti. Nikjer ni skritih izdatkov, dohodki pa so precejšnji z vso skrbnostjo. Načelo, da se morajo redni izdatki kriti z rednimi dohodki, ni le popolnoma upoštevano, temveč je finančna uprava iz rednih dohodkov zagotovila tudi kritje znatnih investicijskih izdatkov, ki bodo tako trajno povečali naše nacionalno premoženje ter naš narodno-gospodarski in narodno-obrambni potencial.

Predlog finančnega zakona ne vsebuje nikakih novih pooblastil za nove izdatke, ki bi ogrozili proračunsko ravnovesje.

Hkrati s predlogom državnega proračuna se letos prvič izroča narodni skupščini v odobritev tudi završni račun preteklega proračunskega leta 1936/37., ki je poteklo dne 31. avgusta 1937. S tem ni ustrezno samo zakonskim predpisom, temveč tudi osnovnim potrebam oblasti, ki odobrujejo državni proračun. Tako smo prišli do ažurnega stanja v našem državnem gospodarstvu ter dokazali, da vlada v njem red.

Koristi, ki jih nudijo državni zaključni računi, so neprecenljive, tako s stališča proračunskega ravnovesja ter s tem v zvezi določitve prava finančne politike, ko tudi z ozirom na resno podlago za proračunska predvidevanja pri sestavljanju novega proračuna. Vse to se mora videti iz pregledno sestavljenih zaključnih računov. Z dosegom tega glavnega cilja more sedaj naša finančna uprava podzveti vse potrebne ukrepe, da za-

Albin Prepeluh

V soboto zjutraj je umrl v svoji vili na Mirju, zadet od kapi, publicist, novinar in politik Albin Prepeluh, predsednik Univerzitetne tiskarne Blasnikovih nasl.

Pokojni Albin Prepeluh je bil rojen l. 1880. v Ljubljani, obiskoval gimnazijo, nato pa vstopil v sodno-uradniško službo, ki ga je napotila v naša mala podeželska mesta in trge. V rodoljubarskem ozračju tega malomeščanskega življenja se je izklesalo njegovo svetovno naziranje in njegovo prizadevanje, da se horizont našega političnega in javnega življenja razširi in da tudi slovenski narod koraka vstrelj z modernim duhovnim življenjem.

Skupno z mnogo prezgodaj umrlim dr. Dermoto, Ivanom Cankarjem, Etbinom Kristanom in drugimi je deloval v »Naših zapiskih« za duhovni prepoved našega kul-

turnega življenja ter zlasti opozarjal na nove socialne probleme, ki so povsod drugod po svetu že odločilno vplivali na življenje narodov, pri nas pa so bili takrat še skoraj nepoznani. »Naši zapiski« so takrat orali ledino in odlično je pri tem sodeloval Albin Prepeluh, čegar članki, napisani pod psevdonimom »Abditus«, so vzbujali splošno pozornost. Zlasti pa je zbudila veliko zanimanje Prepeluhova brošura »Problemi malega naroda«, ki je izšla l. 1912. in ki je odkrila slovenski javnosti čisto nove perspektive.

Po vojni se je Albin Prepeluh oddaljil od soc. demokratične stranke, katere član je bil dotdaj, vendar pa ostal svojim idejam še naprej zvest ter jih tudi kot poverjenik za soc. politiko uspešno uveljavljal. Še naprej pa je vzdrževal zvezo z vodilnimi evropski-

mi soc. demokratičnimi voditelji ter med drugimi informiral pred kratkim umrlega MacDonalda o jugoslovanskem problemu ter njegovih temeljih.

Albin Prepeluh je pravilno presojal naše notranje-politično življenje ter skušal na razne načine doseči pravilno rešitev našega jugoslovanskega vprašanja. V ta namen je začel izdajati »Avtonomista«, se pridružil kasneje Stjepanu Radiću, s katerim ga je vezalo tudi iskreno osebno prijateljstvo. »Avtonomista« je takrat prekrstil v »Slovenskega republikanca«, se udeležil tudi zelo naporenega volilnega boja, vendar pa kljub znatnim uspehom zaradi premajhnih tehničnih sredstev ni mogel doseči mandata.

Ko je bil Radić v vladi, je Prepeluh skrbel, da se bile upoštevane tudi slovenske gospodarske in kulturne potrebe ter je bila med drugimi tudi njegova zasluga, da je takratni trgovinski minister Krajač prepeluh fuzijo Ljubljanske kreditne banke s Slavensko banko. Koliko potov je v ta namen napravil takrat Albin Prepeluh in vse na svoje stroške!

Po smrti Stjepana Radića se Albin Prepeluh ni več aktivno udeleževal javnega političnega dela, vendar popolnoma ga ni opustil. Malo znano je, da je bila Prepeluhova zasluga, da se je po smrti St. Radića dosegel prvi kontakt med Zagrebom in Beogradom. Žal ni rodil ta kontakt pričakovanih uspehov.

V zadnjem času je kljub vsej zaposlenosti v svojem podjetju našel še toliko časa, da je objavil v »Sodobnosti« svoje spomine iz leta 1918—1919. ter o naši narodni in slovenski politiki iz te dobe. Vsi ti njegovi spomini sicer niso zagledali belega dne v celoti, vendar pa so v vsej naši javnosti vzbujali največjo pozornost.

Posebno se je A. Prepeluh posvetil tudi delu za pravilno rešitev agrarne reforme in agrarnega problema med Slovenci. Koliko požrtvovalnosti in ljubezni do naših bednih kočarjev je pokazal pri tem delu, vedo oni, ki so se zanimali za težko vprašanje.

V svojem življenju je doživel Albin Prepeluh tudi mnoga težka razočaranja in več ko enkrat se je zgodilo, da so nastopili proti njemu oni, ki jih je on dvignil. Srčno dobi Albin Prepeluh je znal ta razočaranja prenesti brez gneva, le z razumevanjem človeških slabosti.

Albin Prepeluh je bil mož krepke volje, velike inteligence ter obsežnega znanja. Za vsa socialna vprašanja je bil naravnost strokovnjak in njegova knjižnica jasno pričča, kako temeljito je študiral ta vprašanja.

Kot človek je bil Albin Prepeluh izredno blagega značaja, ki je pomagal vsakomur, če je le mogel, in ki se ni ustrašil tudi mučnih intervencij za ljudi v stiski.

V zadnjih letih se je zlasti posvetil svoji tiskarni ter jo dvignil do izredne višine, čeprav je moral tudi to premagovati velike in nepričakovane ovire.

Albin Prepeluh je bil eden tistih naših zaslužnih mož, ki so oblikovali naše javno življenje. Vse svoje življenje je posvetil boju za svoje ideale, katerim je ostal tudi do zadnjega zvest.

Vsi, ki so poznali tega izrednega in plemenitega moža, ga bodo ohranili v hvaležnem spominu in ga bodo zelo pogrešali. A tudi slovenska politična in kulturna zgodovina bo odkazala Albinu Prepeluhu častno mesto.

Večna slava spominu Albina Prepeluha!

Njegovi rodbini pa naše iskreno sožalje!

Trgovinski zakon

je objavil zadnji »Službeni list« kralj. banske uprave dravske banovine z dne 20. novembra.

Vprašanje vsedržavnega trgovinskega kongresa

Pomembna sodba hrvatskega trgovca

Zadnji »Jugoslovanski Lloyd« je objavil sodbo zagrebškega trgovca o stališču hrvaškega trgovstva do bodočega vsedržavnega kongresa. Ta sodba je tembolj pomembna, ker jo izreka trgovec, ki je politično orientiran za dr. Mačka.

Uvodoma poudarja list, da trgovci že dve leti niso imeli svojega državnega kongresa. Na zadnjem kongresu v Beogradu leta 1935. je bilo sklenjeno, da bodi prihodnji kongres leta 1936. v Zagrebu za časa Zagrebškega zbora. V februarju lanskega leta pa so na konferenci trgovskih zastopnikov v Zagrebu neki neodgovorni elementi neupravičeno napadli zastopnike iz Ljubljane in Slovenije ter pri tej priliki tudi poudarili, da nikakor ne žele, da bi bil vsedržavni kongres trgovstva v Zagrebu, pa čeprav bi reševal ta kongres samo čisto stanovska vprašanja. Posledica tega je bila, da je bil kongres za leto 1936. odgoden, ker pač organizatorji kongresa niso mogli in smeli tvegati, da bi se kongres zaradi nediscipliniranosti ali nesložnosti trgovstva ponesrečil. Neprijateljski napadi v Zagrebu proti trgovcem iz drugih pokrajin pa so pokazali, da bi bil kongres v Zagrebu v resnici tvegan. Vodstvo Centralnega predstavništva pa vseeno ni hotelo določiti drugega mesta za kongres in se je zato ponovno obrnilo na Zagreb, da sprejme kongres. Žalibog pa je moralo Centralno predstavništvo znova konstatirati, da so odnošaji med zagrebškimi trgovci tako zastrupljeni, da o kongresu ne more biti govora. Zato se je na zadnji seji Centralnega predstavništva v Osijeku — zastopniki Zagreba so žal znova manjkali — sklenilo, da bodi prihodnji kongres v Ljubljani. Predsednik ljubljanske Zveze trgovskih združenj Stane Vidmar je tedaj izjavil, da Ljubljana ne nasprotuje temu, da bi bil kongres v Ljubljani, če v Zagrebu nikakor ne more biti, da pa mora o tem sklepati še predsedstvo Zveze trgovskih združenj. Zato se bo šele sedaj na seji Centralnega predstavništva v Novem Sadu definitivno sklepalo o tem, kje naj bo prihodnji vsedržavni trgovski kongres.

Nato navaja članar, da bi na kongres v Zagreb prišlo 4 do 5 tisoč trgovcev iz vse države. Samo iz Južne Srbije je bilo prijavljenih 1200 trgovcev. Prijavljenih pa je bilo tudi več sto bolgarskih trgovcev. Vsi ti trgovci bi stopili tudi v poslovne stike s hrvaškimi trgovci in Zagreb bi imel velikanski dobiček od kongresa. Zaradi par razgretih glav, ki nepremišljeno mešajo politiko v gospodarsko življenje, pa je kongres v Zagrebu nemogoč. Ali je to res v interesu hrvaške politike? Ali je mogla biti še lepša prilika, da hrvaški trgovci pridejo v stik s svojimi tovariši iz Slovenije in Srbije ter da jih pouče o težnjah hrvatskega naroda? Mnogi teh trgovcev so kot državljani v raznih političnih strankah. Ali bi res bilo v škodo Hrvatov, če bi ti zanesli iz Zagreba med svoje tovariše dobljena spoznanja v korist hrvaškega naroda?

Samo po sebi se razume, da se kongres ne more spuščati v politična vprašanja, ker se more ba-

viti kongres samo s stanovskimi, gospodarskimi in socialno-političnimi vprašanji. Ali pa morda ne tišče hrvatske trgovce iste nadloge kakor srbske in slovenske trgovce? Ali ne vodijo hrvatski trgovci prav tako težak boj za obstanek? Ali bi pri vseh teh nadlogah sebi škodovali, če bi nastopali skupno s srbskimi in slovenskimi trgovci?

Skrajni čas je zato, da se med zagrebškimi trgovci napravi red, vzklika članar. Nato opisuje članar razdor, ki vlada v zagrebških trgovskih vrstah ter nastopa odločno proti mnenju, da bi bilo v nasprotju s politiko hrvatskega naroda, če bi zagrebški trgovci za svoje stanovske pravice skupno manifestirali s slovenskimi in srbskimi ter tudi bolgarskimi trgovci. Ali morda vodstvo hrvatske poli-

tike ne sklepa tudi pogodb s srbskimi in slovenskimi skupinami?

Med hrvatske trgovce so se vtihotapili politikanti in ti so zastrupili odnošaje med zagrebškim trgovstvom. Te ljudi je treba pregnati iz naših vrst in potem bo tudi mogoč kongres v Zagrebu, za katerega se Ljubljana ne vleče in ki ga bo Zagrebu lojalno prepustila, samo če dopustite razmere, da je kongres v Zagrebu. Nato opozarja članar na velike uspehe, ki jih dosegajo hrvatski obrtniki, ker so složni in ker se pri svojem delu ozirajo samo na svoje stanovske interese. Prav tako morajo nastopiti tudi hrvatski trgovci. Zato si izprašajmo svojo stanovsko vest in zaključimo našim voditeljem: Proč s politiko iz naših stanovskih organizacij!

Lepo uspelo zborovanje zasebnih nameščencev

Upravičene zahteve zavarovalnih uradnikov

V nedeljo dopoldne je bilo v Delavski zbornici veliko zborovanje nameščencev zavarovalne stroke. Zborovanja so se udeležili zavarovalni uradniki skoraj polnoštevilno, poleg njih pa tudi drugi zasebni nameščenci, da je bila dvorana nabito polna.

Zborovanje je otvoril predsednik Zveze bančnih, zavarovalnih, trg. in ind. uradnikov Vladimir Vrančić. Omenil je, kako se je položaj zavarovalnih uradnikov v zadnjih letih poslabšal ter zlasti grajal odpravo kolektivne pogodbe. Apeliral je na uradnike, da so v svojem boju složni.

V enakem smislu je govoril v imenu Društva zasebnih in trgovskih nameščencev g. Pernišek.

Podrobne statistične podatke o plačah zavarovalnih nameščencev je podal zastopnik Delavske zbornice g. Tavčar. Navedel je, da ima okoli 16% vseh nameščencev tako nizke plače, da prejema le po 3 din na uro, 26% nameščencev pa dobiva po 350 din na uro. To so prenizke plače in zato bo Delavska zbornica podpirala zahteve zavarovalnih nameščencev.

Svojo solidarnost z zavarovalnimi uradniki so nato izrekli še zastopniki vseh nameščenskih organizacij, tako tudi Pomočniškega zbora. Ko so bile prečitane še solidarnostne brzojavke tovarišev iz Beograda in Zagreba, je prečital predsednik Vrančić resolucijo.

Resolucija ugotavlja, da izkazuje zavarovalnice sicer zelo dobro prosperiteto, da so pa samo nekateri domače zavarovalnice zadovoljivo uredile svoje odnošaje z nameščenci ter jim dale službeno pragmatiko. Zavarovalni uradniki zahtevajo, da se sklone kolektivna pogodba in da se sprejme za vse zavarovalne uradnike službena pragmatika, ki je že 18 let v veljavi pri zavarovalnici »Croatia« v Zagrebu. Izenačijo pa se naj pravice ženskega osebja s pravicami moškega. Pragmatika naj obsega tudi pokojninsko zavarovanje vseh zavarovalnih uradnikov in nameščencev.

Resolucija je bila soglasno sprejeta in upamo, da jo bodo zavarovalnice tudi v celoti upoštevale.

Na centralistični združni banki nimamo Slovinci interesa

Vladnemu »Vremenu« gre čast, da se v vsej Jugoslaviji ni boril noben list tako odločno, s takšno vneto in s tako velikimi inserati za veleblagovnice ko »Vremec«. Tega primata mu res nihče ne more odreči. Vprašanje pa je, če je baš vladno glasilo poklicano, da se tako zelo zavzema za tuji velekapital. Samo obžalujemo, da na to svoje vprašanje še nismo dobili odgovora. Sicer pa pravijo, da noben odgovor je tudi odgovor.

Sedaj se zopet »Vremec« silno navdušuje za novo združno banko. Kaj o njej mislijo hrvaški gospodarski ljudje, o tem govori članek »Jug. Lloyd«, ki smo ga objavili v prejšnji številki.

Tu bi opozorili le na eno točko, na katero »Vremec« zlasti opozarja, ko agitira za centralno združno banko. Pravi namreč, da bo združna banka ona centralna, v katero se bo zlival odvišni kapital... V Sloveniji tega odvišnega kapitala ni in zato mislimo, da tudi slovenske zadrage nimajo prav nobenega interesa za centralno združno banko. Saj se je zljilo tja doli v Beograd že dosti neodvišnega slovenskega denarja, da ni treba, da bi še sami nosili v cen-

tralistične zavode svoj odvišni denar, ki ga vrhu vsega niti nimamo.

Centralna združna banka se Slovenije ne tiče in zahteva slovenskih zadrug mora biti, da se spremeni § 107. novega združnega zakona v tem smislu, da se sklad za podpiranje združništva nataga tudi pri pokrajinskih združnih zvezah in ne le pri PAB ter pri centralni združni banki. Če prihaja dotok denarja za sklad iz vse države, naj se tudi porabi za vse pokrajine v državi.

Še bolj potrebno pa je, da se spremeni § 1. točka 8, odst. 8, ki pravi, da smejo nalagati kreditne zadrage svoje denarne prebitke samo pri svojih poslovnih kreditnih zvezah, te pa pri državnih ali povlaščenih ali pri samoupravnih denarnih ustanovah ali pri tistih, v katerih imajo same in njihove zadrage večino delnic ali pri združni banki kadar se ta ustanovi.

V interesu slovenskih zadrug bi bilo, da bi se še jasneje precizirala njih pravica, da nalagajo denar po svoji uvidevnosti.

Politične vesti

Romunski parlament je razpuščen ter so razpisane nove volitve za poslansko zbornico na dan 20. decembra, dva dni kasneje pa bodo volitve senata. Novi parlament se sestane 17. februarja 1938.

Ministrski predsednik Tatarescu je izjavil, da se zunanja politika njegove nove vlade ne bo spreminila. Temelj zunanje politike sta še nadalje Mala antanta in Balkanska zveza. Zveze s Francijo ostanejo element romunske zunanje politike. Zvestoba Romunije do Zveze narodov ostane neomajna. Odnosaji z Rusijo se razvijajo v duhu prijateljstva, skupnost gospodarskih interesov pa jamči za prijateljske odnošaje z Nemčijo. Priručni ostanejo tudi odnosaji Romunije z Italijo.

Zadnji italijanski uradni list vsebuje več važnih odlokov. Tako je razrešen svoje dolžnosti podkralj Etiopije maršal Graziani, na njegovo mesto pa je imenovan vojvoda Aosta. Kolonialni minister Lessona je odstopil ter je kolonialno ministrstvo prevzel sam Mussolini. Tudi v državnih podtajništvih je več sprememb.

Z vladnim dekretom je bil dovoljen poseben kredit za postavitev druge armadnega zbora v Libiji. S tem se potrjujejo vesti, da hoče imeti Mussolini v Libiji stalno 100.000 vojakov.

O zaroti francoskih desničarskih organizacij prihajajo na dan vedno nove podrobnosti, ki dokazujejo, da je bila zarota osnovana zelo na široko in da so razpolagali zarotniki z zelo velikimi količinami orožja, ki so ga dobili od dveh veslesil. Posebno v bližini francoskih vojnih pristanišč ter letalskih oporišč so imeli zarotniki velike zaloge orožja ter povsod tudi svoje radijske postaje. Število aretirancev se stalno množi.

Vladi Chautempsa je bila po veliki zunanje in notranje-politični debati v parlamentu izrečena zaupnica z veliko večino glasov.

Lord Halifax je po svojem sestanku s Hitlerjem odpotoval v Berlin, kjer se je sestel z Göringom, s katerim je imel daljše razgovore. Kaj je bila vsebina Halifaxovih pogovorov z nemškimi državniki, se še ne ve. Po raznih vesteh listov pa se more sklepati, da ni dosegel nobenih pomembnejših uspehov, temveč je Nemčija ostala pri svoji dosedanj politiki. Posebni dopisnik lista »Times«, ki je spremljal lorda Halifaxa, tudi trdi, da se vrača lord Halifax praznih rok.

Hitler je poslal svojega prvega adjutanta stotnika Wiedemanna v Ameriko, da stopi v stik z ameriški državnik. Stotnik Wiedemann je bil med vojno četni komandir Hitlerja.

Francija je pozvala Nemčijo, da sodeluje pri izkoriščanju francoskih kolonij v Afriki in na Madagaskarju. Francija bi dajala Nemčiji razne surovine, predvsem kavčuk, Nemčija pa bi dobavljala razne stroje. Francozi so tudi pripravljali finansirati skupno nemško-francosko akcijo za izkoriščanje omenjenih francoskih kolonij.

Vladna kriza v Belgiji še ni rešena in se tudi Jansonu ni posrečila sestava vlade. Ni izključeno, da bo dobil mandat za sestavo nove vlade zopet zunanji minister Spaak.

Gen. Franco je sporočil angleškemu zastopniku, da pristaja na prihod posebne anketne komisije, ki naj nadzira evakuacijo prostovoljcev iz Španije.

Predsednik Katalonije Companys se je po londonskih vesteh pogajal v Bruslju z zastopniki gen. Franca o separatnem miru med Katalonijo in nacionalistično Španijo. To je baže tudi eden glavnih vzrokov, da je Anglija imenovala svoje zastopnike v Francovi Španiji, ker je jasno, da je tisti hip zapečatena usoda valencijske vlade, kakor hitro bi bil sklenjen separatni mir med Katalonijo in gen. Francom.

Kitajci so ustavili začasno japonsko prodiranje proti Nankingu. Pravočasno so se zgradili obrambno črto, ki so jo zasedle sveže kitajske čete. V drugi črti je pripravljenih še 80.000 svežih in dobro oboroženih kitajskih čet. Obrambno akcijo vodi osebno maršal Čangkajšek. Toda ta uspeh ni trajal dolgo in kljub dežju in odporu Kitajcev so Japonci nadaljevali ofenzivo ter prodrli kitajsko »Hindenburgovo« obrambno črto.

Japonci so zavzeli Sučov ter s tem prebili kitajsko fronto baš v sredini. Zavzeli so tudi Čangšu. Evakuacija Nankinga se nadaljuje ter bodo našli Japonci, če prodrdo Nankinga, popolnoma izpraznjeno mesto. Kitajci tudi po zavzetju Nankinga ne bodo odnehali, temveč se še nadalje borili proti japonski invaziji.

Druga skupina turških oficirjev je odpotovala v Afganistan, da organizira afgansko vojsko.

narva, plestra in kemično snai obleke, klohuk itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere suši, munga in lika domače perilo

že v 24 urah

tovarna JOS. REICH

Poljanski nastp 4-6 Selenburgova ul. 8

Telefon št. 22-72

Denarstvo

Krediti Narodne banke na podlagi kmetijskih terjatev

Obvestilo Narodne banke

Narodna banka je izdala naslednje obvestilo:

Guverner Narodne banke dr. Milan Radosavljević je dal koncem prejšnjega meseca izjavo, da je Narodna banka na seji svojega upravnega odbora in izvrševalnega sveta z dne 29. oktobra sklenila, da bo dovoljevala denarnim zavodom v državi specialne meje za eskont proti 30dostotnim obrestim ter proti supergaranciji v 3% obveznicah ter terjatvah pri Priv. agrarni banki in v svrhu oprostitve malih hranilnih vlog.

Narodna banka je takoj nato začela s tehničnimi pripravami za izvedbo sklepov svoje uprave ter je izdala potrebna navodila na vse svoje podružnice. Ta navodila so tudi že gotova ter so že bila odposlana na vse podružnice banke.

Po teh navodilih bo dovoljevala Narodna banka vsem denarnim zavodom, tako onim pod zaščito ko onim, ki se ne poslužujejo zaščite, posebne meje za eskont v svrhu izplačevanja malih hranilnih vlog do 10.000 din. Narodna banka bo te kredite dovoljevala po 30dostotnih obrestih in proti supergaranciji v prvi vrsti 3% nih obveznic, izdanih na podlagi uredbe o likvidaciji kmetijskih dolgov, ter bonov Priv. agrarne banke ter v cesiji tudi proti terjatvam pri tej banki za njej izročene kmetijske dolgove. Meje za eskont se bodo določile, kakor hitro bodo izpolnjeni predpisani pogoji. Za zavode pod zaščito je pogoj, da so sprejeli meritorni sklep o oprostitvi s sredstvi tega kredita svojih vlog, ki so znašale 10.000 din ali manj na dan vložitve prošnje za zaščito.

Z ozirom na pogojeno supergarancijo bo Narodna banka pri določevanju teh mej liberalna v tolačenju predpisov pravilnika o kreditiranju in ki se nanašajo na formalnosti glede izkoriščanja posojil, da bo s tem prejemanje kreditov znatno olajšano.

Poleg vseh posebnih mej za eskont za izplačilo vlog bo Narodna banka v posameznih upravičenih primerih dovoljevala za normalno poslovanje denarnih zavodov ter za okrepitev njih likvidnosti tudi redne kredite za eskont ali pa povečala dosedanje, in sicer proti supergaranciji v terjatvah pri Priv. agrarni banki ter v 3% nih obveznicah. Pri teh posojilih se bo uporabljala redna bančna obrestna mera Narodne banke. Z ozirom na supergarancijo se bodo tudi v tem primeru tolačili navedeni predpisi pravilnika Narodne banke o kreditiranju bolj liberalno.

Bančnim podružnicam je bil izdan nalog, da morejo začeti sprejemati od denarnih zavodov, kakor hitro bodo ti izpolnili predpisane pogoje, prijave za dovolitev rednih mej za eskont ali za povečanje dosedanjih proti predpisani supergaranciji. Za vse potrebne informacije se morejo denarni zavodi obračati na vse podružnice banke ter na oddelek inspektorata v centrali banke.

Krediti Poštne hranilnice zadrugam

Glavni ravnatelj Poštne hranilnice dr. Nedeljković je izjavil, da bo dajala Poštna hranilnica zadrugam posebne kredite za njih terjatve pri Priv. agrarni banki. Kot supergarancija za te kredite bodo služile terjatve zadrug pri Priv. agrarni banki na podlagi njihovih kmetijskih menic in 3% obveznic. Poštna hranilnica bo dala v ta na-

men več sto milijonov din, kar bo ugodno vplivalo na gospodarski razvoj. Vsako prošnjo za te kredite bo ocenjevala Poštna hranilnica individualno. Pri tem se bo upoštevala tudi solidnost zavoda. Za kritje morejo zadruge ponuditi tudi druga jamstva. Obrestna mera za te kredite bo znašala 3%. Posojilo se bo vračalo samo iz dohodkov zastavljenih vrednostnih papirjev. Poštna hranilnica bo dovoljevala kredite do polovice imenskega zneska zastavljenih terjatev pri Priv. agrarni banki in zneska 3 odstotnih obveznic, če se tudi te zastavijo hkrati s terjatvami v tekočem računu.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 15. novembra navaja te izpremembe (vse številke v milijonih din):

Kovinska podlaga se je povečala za 6-7 na 1.760'1.

Devize izven podloge so se znižale za 47'4 na 492'3.

Vsota kovanega denarja se je znižala za 3'8 na 352'1.

Posojila so zopet padla, in sicer so se znižala menična posojila za 7'3 na 1.346'0, lombardna pa za 4'6 na 248'5, skupno vsa posojila za 11'9 na 1.594'5.

Razna aktiva so se zmanjšala za 8'0 na 2.014'2.

Obtok bankovcev je padel za 90'15 na 5.659'04.

Obveznosti na pokaz so se povečale za 8'15 na 2.606'1.

Narasla so razna pasiva za 5'8 na 320'9.

Skupno kritje se je povečalo za od 27'05% na 27'36%, samo zlato kritje pa od 25'98 na 26'27%.

Narodna banka bo odprla novo podružnico v Slavovskem Brodu. Tudi podružnico Poštne hranilnice dobi Slavovski Brod.

Po izkazu Francoske banke z dne 10. novembra se je njena zlata podloga povečala v času od 4. do 10. novembra od 55,8 na 58,9 milijarde frankov, obtok bankovcev pa je istočasno nazadoval od 91,8 na 90,9 milijarde frankov, da se je s tem zlato kritje povečalo od 51'27 na 52'84%.

Francoska vlada je najela pri nizozemskih bankah kratkoročno posojilo v višini 150 milijonov nizozemskih goldinarjev. Posojilo je tromesečno, more pa se podaljšati na eno leto.

Daily Herald poroča, da se bivšemu italijanskemu finančnemu ministru Volpiju ni posrečilo, da bi dobil v Londonu posojilo.

Poljska vlada namerava znatno omiliti devizne predpise zlasti glede posojil, ki so jih sklenili poljski državljani ali poljska podjetja v tujini.

predzadnji teden je bila lesna trgovina popolnoma zavrta, ker se v takem vremenu sploh ne da redno delati.

V splošnem konjunktura ni slaba, kajti pojavili so se že kupci iz Nemčije, ki kupujejo mehki les v I/II kakovosti. Ti kupci so zelo korektni, zahtevajo pa tudi strokovnjško izdelavo in pripremo blaga. Zelo pa otežkočajo to kupčijo slabe navade nekaterih naših producentov, da blago ne pripravijo za prevzem, ampak ga šele ob prevzemu sortirajo, kar pa je zvezano z zgubo časa in tudi z velikimi stroški, posebno še, če pomislimo, da so prišli nemški prevzemalci od daleč in da zahtevajo draga plačila za zamudne dneve, ki jih morajo prebiti tukaj po krivdi naših dobaviteljev!

Edino pravilna zahteva se glasi: Blago se mora predočiti za prevzem že povsem sortirano po dimenzijah in kakovosti. Tako pripravljeno blago napravi že na prvi pogled boljši vtis in tujec ima na prvi mah občutek reda ter realnosti. Nasprotno pa vpliva nered na Nemca, ki je vajen predvsem reda, naravnost porazno in odbijajoče, radi česar postopa bolj rigorozno ter nenaklonjeno, kot bi sicer bila njegova želja.

Les:

Smreka, jelka:	din	din
Hlodi I, II., monte . . .	135'—	165'—
Brzovani drogovci . . .	150'—	170'—
Bordonali merkantilni . . .	165'—	185'—
Filerji do 5/6' . . .	170'—	190'—
Trami ostalih dimenzij . . .	160'—	180'—
Škorete, konične, od 16 cm naprej . . .	340'—	390'—
Škorete, paralelne, od 16 cm naprej . . .	380'—	430'—
Škorete, podmerne, od 10 do 15 cm . . .	290'—	330'—
Deske-plohi, kon., od 16 cm naprej . . .	280'—	310'—
Deske-plohi, par., od 16 cm naprej . . .	330'—	360'—
Brunski les za celulozo . . .	130'—	140'—
Kratice, za 100 kg . . .	45'—	75'—

Bukev:

Deske-plohi, naravni, neobrobjeni, monte . . .	240'—	270'—
Deske-plohi, naravni, ostrorobi, I. in II. . .	380'—	410'—
Deske-plohi, parjeni, neobrobjeni, monte . . .	260'—	290'—
Deske-plohi, parjeni, ostrorobi, I. in II. . .	530'—	580'—

Hrast:

Hlodi I, II., premera od 30 cm naprej . . .	240'—	320'—
Bordonali . . .	820'—	920'—
Deske-plohi, boules . . .	900'—	1000'—
Deske-plohi, neobrobjeni, I. in II. . .	750'—	850'—
Deske-plohi, ostrorobi (podnice) . . .	850'—	950'—
Frizi I., širine 5, 6 in 7 cm . . .	760'—	810'—
Frizi I., širine od 8 cm naprej . . .	840'—	980'—

Oreh:

Plohi, neparjeni, I, II. . .	800'—	900'—
Plohi, parjeni, I, II. . .	910'—	1000'—

Brest:

Plohi neobrobjeni I, II. . .	450'—	530'—

Javor:

Plohi neobrobjeni I, II. . .	520'—	600'—

Jesen:

Plohi neobrobjeni I, II. . .	680'—	780'—

Lipa:

Plohi neobrobjeni I, II. . .	500'—	590'—

Parketi:

hrastovi, za m ² . . .	55'—	63'—
bukovi, za m ² . . .	39'—	46'—

Zelezn. pragi 2'60 m 14x24

hrastovi, za 1 komad . . .	39'—	44'—
bukovi, za 1 komad . . .	26'—	29'—

Drva:

bukova, za 100 kg . . .	16'—	17'—
hrastova, za 100 kg . . .	15'—	16'—

Oglje:

bukovo, za 100 kg . . .	42'—	50'—
»canella«, za 100 kg . . .	46'—	55'—

Povpraševanja:

Več tisoč m³ brusnaga lesa za celulozo.

Išče se večja količina desk tombante, prizmirano blago, v dimenzijah: 5/8" in 7/8" debeline, 9' z medjo, 13' dolžine, od 4" naprej medija, 6" šir. Večje količine madrijerov v predpisanih dimenzijah.

I/II hrastovi frizi, v debelini 25 milimetrov, v širinah 5, 6, 7, 8, 9 in 10 cm, v dolžinah od 25 do 95 cm in od 1 m dalje.

Parjena, ostrorobo paralelno rezana bukovina I. in II. kvalitete.

Javorjeve neobrobjene deske I. in II. kakovosti, 18 mm debeline.

Neobrobjeni lipovi plohi I. in II. Hrastovi boulesi.

Brestovi boulesi in neobrobjeni plohi.

TEDEN NA LJUBLJANSKI BORZI

POSEBNO POROČILO TRGOVSKEGA LISTA

Devizno tržišče

Tendenca mlačna; promet din 8,074.584'98.

V primeri s predzadnjim tednom, ki je zaključil s skupnim deviznim prometom skoro 9'325 milijona dinarjev, pokazuje zadnji teden še dokaj znatno nazadovanje deviznih zaključkov.

Posamezne devize so bile nabavljene v sledečem razmerju:

Devize:	predzadnji teden	minuli teden
(vse v tisočih dinarjev)		
Amsterdam	18	110
Berlin	4559	3350
Bruselj	14	1
Curij	630	207
Din-deviza	794	303
Dunaj	1164	1343
London	976	2102
New York	1069	576
Pariz	—	7
Solun	—	56
Trst	—	20

Iz gornje razpredelnice je razviden predvsem velik porast zaključkov v devizi London (za 1'126 milij. dinarjev) in padec prometa v nemških markah (za 0'791 milij. dinarjev) ter amer. dolarjih (za ca pol milij. dinarjev). Tudi zaključki v avstrijskem privatnem kliringu so nazadovali za nad 0'312 milij. dinarjev.

Narodna banka je še nadalje posredovala le v Curihu in Londonu, seveda v obsegu dosedanjega dnevnega deviznega kontingenta. Skupni intervencijski zaključki znašajo din 160.000'—.

V privatnem kliringu je notiral angleški funt 15. t. m. din 237'20 v povpraševanju in din 238'80 v ponudbi, od 16. t. m. dalje pa din 238'— (samo za denar). Tudi nemška marka je bila ves prejšnji teden trgovana po srednjem tečaju din 14'—, a notirala din 18'90 v povpraševanju ter din 14'10 v ponudbi.

V avstrijskem privatnem kliringu so bili doseženi pa ti-le tečaji za

avstrijski šiling:	15. novembra	16. novembra	17. novembra	18. novembra	19. novembra
	8'65—8'75	8'67—8'77	8'67—8'77	8'64—8'74	8'67—8'77

Tudi v grškem privatnem kliringu je bila dražma zaključena 18. t. m. po tečaju din 29'30 (za 100 drahem), naslednjega dne pa za 5 par nižje. Bonov pa je bilo prodano le malo.

Devizna tečajnica minulega tedna očituje — v nasprotju s predzadnjim tednom — znatno oslABLJENJE deviznih tečajev, saj znaša tečajna razlika pri devizi (vse izraženo v poenih):

Amsterdam	—4'01,	Berlin	—3'01,
Bruselj	—1'24,	London	—0'13,
Newyork	—16'25,	Pariz	—0'14,
Praga	—0'26	in Trst	—0'74.

Curijh je ostal nespremenjen.

Devize s primom Narodne banke	Povpr. din	Pon. din
1937		
Amsterdam 15. XI.	2392'67	2407'26
19. XI.	2388'66	2403'25
Berlin 15. XI.	1742'03	1755'91
19. XI.	1739'02	1752'90
Bruselj 15. XI.	733'69	738'75
19. XI.	732'45	737'51
Curij 15. XI.	996'45	1003'52
19. XI.	996'45	1003'52
London 15. XI.	215'26	217'31
19. XI.	215'13	217'19
New York 15. XI.	4292'25	4328'57
19. XI.	4276'—	4312'31
Pariz 15. XI.	146'11	147'55
19. XI.	145'97	147'41
Praga 15. XI.	151'69	152'79
19. XI.	151'43	152'54
Trst 15. XI.	226'69	229'78
19. XI.	225'95	229'03

Efektno tržišče

Tendenca je nespremenjena stalna za državne efekte

Izmed privatnih vrednot so nalik prejšnjim tednom beležile samo delnice Trboveljske premogokopne družbe in sicer 15. t. m. na bazi din 215'— za denar, a din 230'— za blago, 18. t. m. pa din 220'— v povpraševanju in din 240'— v ponudbi. Blago pa je že naslednjega dne popustilo za deset poenov.

Prometa ni bilo, dočim so državni vrednostni papirji v prejšnjem tednu notirali takole:

	1937	din	din
7% inv. pos.	15. XI.	96'—	97'—
	19. XI.	97'50	98'50
8% Blair	15. XI.	94'—	95'—
	19. XI.	94'—	96'—
7% Blair	15. XI.	85'—	86'—
	19. XI.	85'25	86'—
7% Seligman	15. XI.	100'—	101'—
	19. XI.	100'—	101'—
4% agr. obv.	15. XI.	53'50	55'—
	19. XI.	54'50	56'—
4% drž. gar. agr. obv.	15. XI.	51'—	53'—
	19. XI.	51'50	53'—
6% Bevl. obv.	15. XI.	78'—	79'—
	19. XI.	78'—	79'—
2'5% voj. škoda	15. XI.	419'—	421'—
	19. XI.	418'—	420'—

Žitno tržišče

Tendenca mirna

Promet je bil neznamen; cene so večji del ostale brez izprememb, le pšenica se je pocenila za din 5 pri 100 kg. Na novo je pričela 15. t. m. beležiti nova, umetno sušena koroza s kvaliteto garancije. Cene Prizada za pšenico so tudi popustile in sicer za din 2'— pri 100 kg.

Na zadnjem borznem sestanku so bile dosežene te cene:

Žito:	din	din
Koroza:		
nova, umetno sušena, s kvaliteto garancije, franko nakladalna postaja . . .	99'—	102'—
stara, suha, s kvaliteto garancije, franko nakladalna postaja . . .	108'—	110'—
Pšenica:		
nova, gor. ban., 78 kg, 2% primesi, zdrava, suha, rešetana, plačljivo proti duplikatu, franko nakladalna postaja . . .	170'—	172'—

gor. bačka, 78 kg, 2% primesi, zdrava, suha, rešetana, plačljivo proti duplikatu, franko nakl. postaja . . . 170'— 172'—

Ječmen:
63 kg, 2%, suh, zdrav rešetan, plačljivo proti duplikatu, franko nakladalna postaja . . . 135'— 140'—

64 kg, 2%, suh, zdrav, rešetan, plačljivo proti duplikatu, franko nakladalna postaja . . . 140'— 142'50

Oves:
zdrav, suh, rešetan, fco. vagon slavonška postaja, plačljivo vo proti duplikatu . . . 130'— 132'50

Mlevski izdelki:

Moka: din din

pšenična Og, banatska postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu . . . 280'— 285'—

pšenična Og, bačka postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu . . . 280'— 285'—

pšenična 2. bačka postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu . . . 260'— 265'—

pšenična 5. bačka postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu . . . 240'— 245'—

Otrobi:
pšenični, debeli, v egal. 50 kg vre

Plenarna seja Zbornice za TOI v Ljubljani

bo v sredo, dne 24. novembra 1937 ob 9. uri dopoldne v dvorani Zbornice za TOI, Beethovnova ulica 10, I. nadstropje, s tem dnevnim redom:

1. Naznanila zborničnega predsednika.
2. Poročilo o gospodarskem položaju na zborničnem območju in delovanje zbornice.
3. Zbornični proračun ter določitev zbornične doklade in prispevkov.
4. Interesi gospodarskih krogov in novi zakon o pridobitnih združenjih.
5. Vprašanje pavšaliranja pridobnine za trgovce.
6. Pobjanje nelegalne konkurence v obrtništvu.
7. Uspehi in nedostatki našega tujskega prometa.
8. Samostojni predlogi gg. zborničnih svetnikov.
9. Tajna seja.

Stanje naših kliringov

Po uradnih podatkih Narodne banke je bilo stanje naših kliringov dne 15. novembra naslednje:

Aktivni kliringi:

	v milijonih	
	15. IX.	8. IX.
Bolgarska din	0'033	0'031
Italija stari lir	39'78	39'76
Italija novi lir	35'35	35'44
Nemčija mark	13'38	14'40
Poljska din	15'12	15'61
Turčija din	7'67	7'63
Španija pezeta	2'73	2'73

Pasivni kliringi:

Belgija belg	4'18	4'36
Madžarska din	6'36	6'50
Romunija din	28'58	27'98
Francija fr. frankov	8'00	8'00
Češkoslovaška Kč	139'33	134'99
Švica šv. frankov	1'96	1'90

Sporazum o izvozu bukovine

Na kratko smo že poročali v prejšnji številki, da je bila na Dunaju seja zastopnikov izvoznikov bukovine iz Jugoslavije, Romunije, Češkoslovaške in Poljske z zastopniki angleških uvoznikov ter da je na tej seji prišlo do popolnega sporazuma. Sporazumno so bili dogovorjeni kontingenti za leto 1938. Poleg tega pa je bil dosežen tudi sporazum glede skupnega določevanja cen za bukovino ter glede kontrole trga z bukovino.

V prvih osmih mesecih letošnjega leta se je gibal izvoz bukovine takole:

	1937	1936
	v tisočih ton	
Jugoslavija	138	117
Romunija	85	101
Češkoslovaška	62	73
Poljska	31	42

Uvoz bukovine pa je bil razdeljen takole: Anglija 124.000 (za vse leto 1936. 131.000), Italija 30 tisoč (2000), Nemčija 26.000 (22 tisoč) in Egipt 21.000 (31.000) ton.

Konkurzi - poravnave

Razglašen je konkurz o premoženju tvrdke »Bela-Motnik«, premožgokopne združbe v Celju in družbenikov. Konkurni komisar D. Ditiček, upravnik mase odvetnik dr. Stanonik v Celju. Prvi zbor upnikov dne 29. novembra ob 9. Oglasitveni rok do 10. decembra, ugotovitveni narok dne 20. decembra ob 9.

Uvedeno je poravnalno postopanje o premoženju lesnega trgovca Franca Pušavca v Lahovičah, p. Komenda. Poravnalni sodnik Premerstein, poravnalni upravnik odvetnik dr. Zvokelj. Narok za sklepanje poravnave dne 21. decembra pri sodišču v Kamniku ob 9. rok za oglasitev do 15. decembra.

Nadalje je uvedeno poravnalno

postopanje o premoženju tvrdke Strojne tovarne in livarne v Ljubljani. Poravnalni sodnik dr. Kolnik, poravnalni upravnik odvetnik dr. Mojzer v Ljubljani. Narok za sklepanje poravnave dne 7. januarja ob 9., rok za oglasitev do 28. decembra.

Potrja se poravnava, ki jo je sklenil trgovec Franc Hojnik v Mariboru s svojimi upniki.

Odpravlja se konkurz, ki je bil razglašen o premoženju trgovca Eduarda Feldmana v Buchensteinu, p. Meža.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 17. novembra objavlja: Uredbo o notranjem ustroju Poštne hranilnice — Odločbo o razpo-

reditvi zvanja nadzornika konjušnice — Konvencijo o ureditvi vzajemne pomoči pri opravljanju postopka v civilnih in trgovinskih stvarih, sklenjena med Jugoslavijo in Vel. Britanijo ter Irsko — Prestop Danske h konvenciji pariške unije za zaščito industrijske svojine — Razglas o volitvah občinskega odbora za občini Ljutomer in Mozirje.

odprla generalne konzulate v Leningradu, Tiflisu in Harkovu, konzulate pa v Vladivostoku in Odesi.

Japonska vlada je odpoklicala svojega poslanika pri vladi v Valenciji ter ga imenovala za poslanika pri vladi gen. Franca, ki ga s tem priznava.

Uradno japonsko poročilo navaja, da so imeli Japonci dosedaj 16.084 mrtvih. Od teh je padlo na severni fronti nad 5000 japonskih vojakov.

Nekatere japonske čete so vrle proti odredbam svojega poveljstva v mednarodno koncesijo ter tam oplenile nekaj ameriških in angleških trgovin.

Združene države Sev. Amerike so imele dne 1. julija 129 milijonov prebivalstva. V primeri z 1. 1936. se je prebivalstvo pomnožilo za 0,6%.

Svetovno razstavo v Parizu je obiskalo dosedaj okoli 30 milijonov ljudi.

Parkljevka in slinavka se v Nemčiji širita še nadalje. V nekaterih krajih je že zmanjkalo seruma. Kmetje prodajajo živino za vsako ceno, ker se boje, da živina zbolí in da jim pogine.

Zunanja trgovina

Trgovinska pogodba med Češkoslovaško in Madžarsko je bila podpisana. Pogodba vsebuje tudi veterinarsko konvencijo in sporazum o obmejni trgovini. Brezpogodbeno stanje je s tem med Češkoslovaško in Madžarsko odpravljeno.

Izvoz piva iz Češkoslovaške se je v letošnjem letu znatno dvignil. Dočim je znašal lani izvoz samo 5.935.000 hl, je dosegel letos že 6.462.000 hl.

Nemška industrijska proizvodnja je dosegla v letošnjem tretjem tromesečju vrednost 18,5 milijarde mark, dočim je znašala lani samo 16,75 milijarde mark. Povečala se je torej za 15%.

Angleška javnost je sprejela z velikim zadoščenjem vest, da se bo sklenila med Vel. Britanijo in Združenimi državami Sev. Amerike trgovinska pogodba. Posebno naglašajo veliko politično pomembnost nove pogodbe.

Med Italijo in Japonsko se pripravljala nova trgovinska pogodba. Po tej pogodbi se bo dosedanja razširila tudi na italijanske afriške kolonije.

Nemška zunanja trgovina je bila v prvih 10 letošnjih mesecih aktivna za pol milijarde mark.

Čisti dobiček francoskega koncerna vojne industrije Schneider & Creuzot, ki je tudi močno angažiran pri škodovih zavodih, znaša 20,6 milijona frankov ter bo izplačal od delnice 80 frankov dividende. Lani je bila dividenda ista.

Na Finskem so se cene za papirni les dvignile v enem letu za 39%. Računajo, da se bo tudi švedski les za papir podražil za 20%.

Iz združnega registra

Vpisala se je zadruga Gospodarska zadruga ključavničarskih mojstrov v Ljubljani. Zadruga bo nakupovala za vse člane surovine, orodje ter vse potrebščine za ključavničarski obrt, priskrbela skupno skladišče, skrbela za strokovni pouk ter prodajala izdelke svojih članov.

Radio Ljubljana

Torek, 23. novembra. 11.00: Glasbeno predavanje: Blaž Potočnik, Gregor Rihar (gosp. prof. Matija Tome in dijaški pevski zbor) — 12.00: Operetni venčki (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored — 13.15: Plošče — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Koncert radijskega orkestra — 18.40: Krščanstvo in nacionalizem (doktor Fr. Veber) — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored — 19.30: Nac. ura: Petar Mrkonjić v Zagrebu — 19.50: Zabavni zvočni tehnik — 20.00: Večer starih mojstrov — Orkestralni in klavirski koncert. Sodeluje g. prof. Marjan Lipovšek in radijski orkester — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.15: Plošče.

Sreda, 24. novembra. 12.00: Pariške pesnice (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored — 13.15: Koncert radijskega orkestra — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Mladinska igra — 18.40: Od Save do Črnega grabna (Franjo Golob) — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored — 19.30: Nac. ura: Nordijski narodni in mi — 19.50: Šah — 20.00: Plošče — 20.30: Slovenski vokalni kvintet — 21.15: Citraški trio »Vesna« — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.15: Radijski jazz.

Socialno zavarovanje v Franciji

V socialnem zavodu v Pragi je imel gen. direktor socialnega zavarovanja v Franciji Ferdinand Dreyfus zanimivo predavanje o razvoju socialnega zavarovanja v Franciji. Iz njegovega predavanja posnemamo po praških listih naslednje podatke:

Socialno zavarovanje v Franciji sega prav za prav v Napoleonove čase. Takrat so bile ustanovljene družbe za medsebojno pomoč, od leta 1813. pa tudi bratovske skladišča, katerih dajatve so bile seveda v začetku zelo skromne, ki pa so se polagoma zboljšale, da so mogle dati delavcu vsaj v njegovi največji stiski neko pomoč. Zanimivo je za takratno naziranje, da je država dovolila takratnim družbam, da imajo največ 500 članov. Zato je bilo pred vojno neprimerno veliko število malih blagajn in še danes je teh blagajn za medsebojno pomoč okoli 22.000. Pomembno izpremembo je prinesel zakon iz l. 1910. Ta je uvedel obligatorično starostno zavarovanje za delavce in tudi za kmetske delavce. Starostne rente so se dajale po 65. letu, pozneje pa po 60. Državni prispevek je znašal v ta namen v začetku 100, pozneje pa 500 frankov za osebo na leto.

Povojna doba je tudi v Franciji radikalno spremenila naziranja o delavski zaščiti in socialnem zavarovanju. Po dolgih pripravah in težavnih bojih se je vendar doseglo da je l. 1930. bilo uveljavljeno socialno zavarovanje v Franciji. Nanaša se na delojemalce, katerih prejemki ne presegajo 21.000 frankov pri sameih in ne 25.000 frankov pri poročenih na leto. Zavarovalci so razdeljeni v pet skupin. Zavarovalni prispevek znaša 8 % mezde, katerega plačajo delojemalci in delodajalci na polovico.

Če je zavarovanec zaradi bolezni dela nesposoben, potem ima pravico na dnevno bolniško podporo, ki znaša polovico njegove mezde ali plače. Ta pomoč pa traja največ 6 mesecev. V primeru materinstva ima zavarovanka pravico 6 tednov pred porodom in 6 tednov po porodu na poseben prispevek. Ker je zavarovalni prispevek zelo nizek, ne more zavod za zavarovanje nositi vseh stroškov za zdravniško pomoč in zato mora vsak zavarovanec po določeni tarifi tudi sam prispevati za zdravniške stroške. To je velika hiba zakona. Pogrebniina znaša 1000 frankov.

Invalidnina znaša največ 40% letnega zaslužka, toda samo pod pogojem, da je zavarovanec zavarovan od svojega 30. leta dalje, sicer se renta primeroma zniža. Tudi starostna renta znaša največ 40% mezde ali plače, vendar pod pogojem, da je zavarovanec najmanj skozi 30 let plačeval zavarovalne prispevke. Sedanje rente se gibljejo med 700 in 1000 franki letno.

Število vseh zavarovancev znaša sedaj okoli 8 milijonov, med temi je okoli 700.000 poljedelskih zavarovancev. Zavarovalni prispevki so dosegli l. 1935. približno 3 milijarde, l. 1936. približno 2,64 milijarde, l. 1937. pa bodo znašali približno 4 milijarde frankov.

Izdatki bolniškega zavarovanja so znašali l. 1935 1200 milijonov frankov, za matere je bilo izdano približno 168 milijonov, za pogrebne pa 32 milijonov frankov. Fa-

kultativne dajatve so zahtevale v letu 1935. približno 50 milijonov frankov.

Invalidnine se dosedaj dovoljujejo v približno 60.000 primerih, za kar je potrebnih na leto okoli 120 milijonov frankov. Starostnih rent je danes okoli 470.000 (vključno z

bivšimi starostnimi rentami delavcev in poljedelskih delavcev).

Iz teh števil se jasno vidi veliki pomen socialnega zavarovanja. Socialno zavarovanje je še vedno najboljšo sredstvo za varnost in socialno konsolidacijo modernih držav.

Povpraševanje po našem blagu v tujini

Les in lesni izdelki:

1201 — Thessaloniki (Solun): oglje;
1202 — Steinigtwolmsdorf i. Sa (Nemčija): razne deske.

Deželni pridelki:

1203 — Berlin-Spandau: deželni vlaknasti pridelki;
1204 — Pariz: laneno seme;
1205 — London: otrobi.

Proizvodi živinoreje, perutninarstva in ribarstva:

1206 — Berlin-Spandau: proizvodi živinoreje;
1207 — Hamburg: jajca (v tekočem in suhem stanju, rumenjaki, beljaki, eela jajca).

Proizvodi rudarstva:

1208 — Dunaj: kromova ruda;
1209 — Pariz: večje količine antimonove rude (65%);
1210 — Asnières - Pariz: večje količine hematitne železne rude;
1211 — Magdeburg: kromova in manganova ruda ter hematit;
1212 — London: hematitna ruda (2000 ton), popolnoma bel barit.

Industrijski izdelki:

1213 — Lyon: zastopniška tvrdka se zanima za kratko blago (šerpe, šali, ženske in moške nogavice);

1214 — Praga: naravna surova svila;
1215 — Rotterdam: umetna svila.

Razno:

1216 — Düsseldorf-Gerresheim: filigranski nakit, korale, nakit, biseri, kameje;
1217 — Beyrouth (Libanon): išče se zveza z našimi izvozniki, ki bi se zanimali za tamošnji trg;
1218 — Marseille: neka francoska družba za zapadno Afriko želi okrepiti zveze z našo državo in išče zveze z našimi izvozniki, ki bi bili pripravljeni izvažati v francosko in angleško Zapadno Afriko, ekvatorialno Afriko in Belgijski Kongo.

Izvozniki, ki se zanimajo za eno od navedenih ponudb ali povpraševanj, naj se obrnejo na Zavod za pospeševanje zunanje trgovine Beograd, Ratnički dom, ter naj pri tem navedejo: 1. številko, pod katero je blago navedeno, 2. točno označbo vrste blaga, 3. način embalaže z ozirom na tržne uzance, 4. količino razpoložljivega blaga, 5. ceno, franko naša meja ali cif pristanišče države, kamor naj pride blago, 6. plačilne pogoje in 7. rok dobave. Za boniteto tujih tvrdk Zavod ne jamči.

Doma in po svetu

Ministrski predsednik dr. Stojadinović je obiskal letališče v Beogradu, kjer si je ogledal nova, iz Anglije došla letala.

Za novega komandanta mesta Beograda je bil imenovan armijski general Peter Kosić, eden naših najboljših generalov.

Prosvetni minister Magarašević je prišel v Ljubljano, kjer je obiskal razne slovenske kulturne institucije, tako Narodno galerijo, Narodni muzej in druge. Predsednik Narodne galerije dr. Windischer ga je opozoril, da država dosedaj ni dala Narodni galeriji še nobene podpore, čeprav bi jo ta morala že davno dobiti. Upamo, da bo v novem proračunu za Narodno galerijo določena primerna subvencija.

Škof Budanović, apostolski upravitelj za Bačko in Banat, je izjavil, da namerava razen semenišča v Subotici ustanoviti tudi zasebno škofijsko gimnazijo po vzoru one v St. Vidu nad Ljubljano. Nova gimnazija bo edina zasebna gimnazija v Vojvodini.

Novi albanski poslanik na našem dvoru je v svečani avdienci izročil knezu-namestniku Pavlu svoje poverilne listine. Po avdienci je dal novinarjem daljšo izjavo o zboljšanju jugoslovansko-albanskih odnosov.

Jugoslovanski konzulat v Metz u opozarja jugoslovanske delavce, naj ne gredo na delo v Francijo, če nimajo že sklenjene pogodbe z bodočim delodajalcem.

Iznajditelju ladijskega vijaka Jožefu Ressleru so odkrili pred našo tehniško fakulteto spomenik. Jožef Ressler je umrl v Ljubljani in

bil tu tudi pokopan. Sadov svoje iznajdbe ni nikdar užival, ker so jih pospravili drugi. Slovenci ga bomo vedno ohranili v hvaležnem spominu.

Umetnostni teden, ki se je začel s slikarsko in kiparsko razstavo, so organizirali v Mariboru. Slovenci, obiščite prireditve umetnostnega tedna.

V Zagrebu je umrl poslanec in notar dr. Ivan Juriša. Pred vojno je bil pristaša srbo-hrvatske koalicije ter se mnogo udejstvoval v javnem življenju. V skupščino je bil izvoljen kot kandidat JNS.

Po avstrijski statistiki je bilo v Avstriji šoloobveznih otrok s slovenskim maternim jezikom 10.253, s češkim 3825, s hrvaškim 6802 in s madžarskim 2413. S samo češkim učnim jezikom pa je bilo 15 ljudskih in 6 glavnih šol, s samo hrvaškim 23, s madžarskim 6, s samo slovenskim pa niti ene, temveč le 67 utrakvističnih.

»Hromosa«, d. d. v Zagrebu bo povišala delniško glavnicu od 5 na 10 milijonov din. Družba se bavi s proizvodnjem in prodajo kemičnih proizvodov ter zlasti tiskarske barve.

Na ozemlju novosadske zbornice je 10.881 trgovinskih obratov, 20.402 obrtniška, 523 industrijskih podjetij, 3.607 gostinskih in 91 denarnih zavodov in zavarovalnic.

Madžarski ministrski predsednik Daranyi je v spremstvu zunanje ministra Kanye odpotoval v Berlin.

Na Dunaju in v Avstriji so bile v proslavo 25-letnice nadvojvode Otona velike monarhistične proslave. Baron Wiesner, voditelj avstrijskih monarhistov trdi, da je danes že nad en milijon Avstrijcev članov monarhističnega gibanja.

Nemčija bo prihodnje leto kljub vsej svoji protikomunistični gonji